

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De Postryder verscheint s' dingsdags, s' dondersdags en zaterdags.

Men schryft in te Tongeren by M. COLLEE, boekdrukker uitgever van dit blad, groote markt, 20, en by alle postdirecteuren.

Alle toezending van brieven, annoucen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement is bepaald op 7 fr. binnen de stad, 8 fr. buiten de stad.

Een blad afzonderlyk, 20 centiem.

De aankondigingen, per drukregel, 15 centiem.

De reclamen, per drukregel 25 centiem.

TONGEREN, DEN 2 SEPTEMBER.

De vrydenkers van Mechelen.

Wanneer over eenigen tyd de onregtvaardige wet over de *weldadigheid* in de Kamers gestemd werd, zeiden wy: de liberaters hebben alleenlyk deze wet gemaakt om kunnen meester te zyn over de goederen der armen en alzoo eenen middel te hebben om deze te dwingen hen in alles te gehoorzamen. Misschien waren er lezers die ons beschuldigden van met overdrevenheid gesproken te hebben; maer ongelukkiglyk is de waarheid dezer woorden al dikwyls door daadzaken bevestigd geworden, en vinden wy er heden nog eene proef van in de schandige handelwys van het gemeente- en armenbestuur van Mechelen.

Ziehier wat er gaende is. Te Mechelen, gelyk in alle groote steden van België, hebben de religieuze der kristelyke scholen van over lang met den grootsten yver en met de heilzaamste vruchten de kinderen der stad onderwezen. De gansche burgery, zoowel de ryke rentenier of handelaar als de arme werkmán, zonden met groote voldoening hunne kinderen naar die scholen. Daer wierden die kleinen, ryk of arm met eene vaderlyke zorgvuldigheid opgevoed niet alleenlyk in de wetenschappen maer ook en bovenal in zedigheid en godsdienst.

Dit toch was de zaak niet van het liberaters bestuur der stad. Het onderwijs dier kinderen was immers te kristelyk! Hoe zouden zy van zulke jeugd later vrydenkers kunnen vormen? Wat zou de logie van Brussel wel denken van zulk bestuur dat geworpen heeft den godsdienst te helpen verdelen?... Dus die scholen, al hebben zy ook het betrouwen der ouders, zullen kost wat kost, vernietigd en verpletterd worden! Zoo gezegd, zoo gedaan.

Men begint vooreerst met groote onkosten gemeente scholen daer te stellen; men praemt de welhebende burgers hunne kinderen er naer toe te zenden, en men *dwingt* op de wraakroepste wys de behoeftigen tegen wil en dank, de opvoeding hunner familie aan deze gestichten toe te vertrouwen! En welke zyn de midelen waer zy gebruik van maken? Allerschandigste! Zy zenden hunne bedienden in de armenhuizen rond met deze bedreiging: «Zoo gy uw kind niet afhoudt van de religieuze-school en hetzelve niet dadelyk zendt naer de gemeente school.... ontrekt men u het brood en den onderstand welke gy

«geniet van het bureel van weldadigheid!!»

Ziedaer, den *eigendom* der armen in de handen der *eerlyke* liberaters-vrydenkers van Mechelen! Ziedaer, het geld en goet der kristene weldoeners, veranderd in werktuigen van goddeloosheid! Ziedaer, de nalatenschap van afgestorvene priesters en religieuze gebruikt om den armen werkmán te dwingen zyne kinderen in het verderf te storten?... Weten zy dan niet, die trouwloze bestierders dat hunne handelwys eene schreeuende onregtvaardigheid is? Weten zy niet, dat zy beschikken en willekeurig beschikken over eenen *eigendom* welke hen niet toebehoort? Verwyt hun geweten hun niet dat zy de heilige inzichten der liefdadige stichters onder de voeten trappen?

Hoe! zy durven eenen armen vader of moeder bedrygen hen van honger te doen sterven of de ziel van hunne kinderen in hunne goddelooze handen te leveren! Zyn wy dan niet meer in het vrye België, waer elke *belygelyk* is voor de wet, waer het onderwijs vry is, en het dus vry staet aen den armen gelyk aen den ryken zyn kind te doen onderwyzen gelyk het hem belijft? Maer, nern; voor de vrydenkers is er geen constitutie meer; voor die *eerlyke* mannen is er geen geweten of geene regtvaardigheid meer; voor die *liberalen* zyn alle middelen van verdrukking goet, zoo zy maer dienen tot voortplanting hunner goddeloosheid!

Nogtans, lof en eer aen de behoeftigen der stad Mechelen! Die barbaersche bedreigingen hebben hun niet verschrikt. Integendeel een groot gedeelte hunner hebben kloekmoedig aen den *onderstand* verzaekt, andere hebben protestatiën ingediend tegen de onregtvaardige handelwys des bestuurs, en zoo heb geen *regt* geschiedt, zullen hunne klagen naer hoogere hand, ja, naer de regtbank verzonnen worden.

Waerlyk, als men den toestand van ons rampzalig land wel beschouwt, moet men dan niet bekennen dat sedert eenige jaren de *ongeregtigheid* in alles en overal begint te zegeprelen! Telt de wetten welke men sedert eenigen tyd gemaakt heeft; dragen zy niet alle den stempel van onregtvaardigheid! zyn zulkdanig niet de wet over het onderwijs, de wet over de weldadigheid, de wet over de nalatenschap, de wet over de studie-beurzen, de wet over de kiezing en welhaest de wet over de kerkfabryken! En wat moet er eindelyk geworden van een land waer de onregtvaardigheid troont? De geschiedenis van alle landen en van alle tyden antwoordt: zulk land moet vergaen.

VAN PAESCHEN TOT SINKEN.

EENE DUTSCHE DORPSGESCHIEDENIS.

(Vervolg)

Barthel was trotsch op Rosa. Hy had nu wel niet het rykste meisje aen den arm, maer wel het schoonste en beste, het meisje waarom hy door iedereen benyd werd, dit wist hy zeker. Rosa werd hoe langer hoe treuriger en angstiger. Voeger had de muziek, het licht en de beweging van den dans haer immer in eene vrolyke stemming gebracht, nu echter drukte dit alles haer hart ineen en perste haer tranen uit de oogen; zy begon te gelooven dat deze beklemde voorbode was van eene naderende zware ziekte. Gelukkig bemoeide Barthel zich in de poezen tusschen de dansen weinig met haer. Volgens zyne meening gedoozde zyne eer dit niet, zy moest dan stil zitten en verlangend nier hem uitzien. Hy begaf zich intusschen met zyne kameraden aen het buffet, dronk, schreeuwde daer veel en vloekte soms zoo erg, dat Rosa het hart krampachtig te zamen trok.

Eens, dat Barthel naer haer toekwam en haer een glas grog aanbod, hoorde zy duidelyk dat een lange korel hem toefluisterde: — Nu komt hy!

Onwillekeurig ontsnapte een half luide kreet aen Rosa's lippen. Zy gevoelde zich als 't ware overtuigd, dat een goed mensch op 't punt stond om het slachtoffer dezer ruwe kerels te worden.

— Is myne waarschuwing dan niet tot hem gekomen? Deze vraag schoot als een bliksem door hare ziel. Of veracht hy my, omdat ik, die verloofd ben, my om een' anderen bekommer? — Hoult u rustig! gebood Barthel zyne makkers. Eerst moet hy vrygesteld worden.

— O God! dacht Rosa, ik moet hem toch waarschuwen. Het is slechts uit medelyden dat ik het doe!

— Hei daer! voor Barthel tegen haer uit, toen hy zag dat zy geheel bleek werd. Wat scheelt er aen, Rosa? Ik dacht werkelyk dat gy huildest. 't Is toch niet om den opzichter? Kom drink en lach, anders zou ik niet weten hoe ik het met u had.

Op dit oogenblik kwam Walther in de zaal. Hy bemerkte hoe Barthel en zyne vrienden, die reeds half besonken waren, hem aengluurden en hoe anderen zich schuw ter zyde hielden, of weg gingen; hy zag Rosa met ontkeurde wangen een weinig verwyderd van de andere meisjes zitten — dit alles bracht een onaangenaamen indruk op hem te weeg. Doch hy herstelde zich spoedig en gedroeg zich even kalm als of hy niet wits dat er een onweer tegen hem broeide.

Toen hy binnen trad was het even of men een spottend hoera wilde aenheffen, doch het vond geen algemeenen byval en versmoorde weder. Zyn deftig voorkomen maakte immers zelfs op den ruwsten een' diepen indruk. Met den overjas op den eenen arm en met den anderen op den berkstok geleund, stond hy daer als ware hy zelf een voornaem landbezieter. De molenaar die by den dans slecht toezag, gevoelde zich byzonder gestreeld, toen Walther hem het eerst op den schouder klopte en hem toefluisterde: «Morgen twaelf schepels koren!» De smid knikte hem vriendelyk toe en zeide vertrouwelyk iets aen het oor.

Toen de dans geëindigd was, ging Walther met zoo veel kalmte en waardigheid door de zaal dat allen er van tot stilte geraakten. Hy begroette met deftigheid eenige statige weldoerders vrouwen, die zich langs den muur hadden geplaatst, en won steeds meer en meer in de achting, toen het hem mocht gelukken van hare glanzende bruine gezicht en een lachje te verwerven. Wat hielp het nu of eenige ruwe knapen by zich zelf gromden en hoesten? De meeste zagen toch met eene grimmige bewondering naer

De tongersche liberale gazetten.

Meermaels reeds hebben wy de schandige strekkingen doen uitschynen van sommige tongersche weekbladen die zich als de tolken van het liberalismus uitgeven. Het is waerachig niet te verwonderen zoo het ryk der liberalen in Tongeren vernietigd is. Met zulke verdedigers die slechts verachting vinden by alle eerlyke lieden, moest het liberael vaandel te gronde vallen.

Wil men nu eens weten wat men in andere steden denkt over de liberale gazetten van Tongeren? De *Onafhankelyke* van Hasselt spreekt er over in de volgende woorden:

SMERIGE GAZETTEN.

«Er wordt veel gesproken van een paar tongersche gazetten, de eene opgesteld in 't fransch, de andere in 't vlaemsch, die het schuim en de schande schynen te wezen van het journalisme. Niets, het zy zaken of personen, is heilig of eerbiedwaardig voor die vuilschriften. Al wat een eerlyk mensch, tot wat politieke of godsdienstige gezindheid hy dan ook behoore, ontziet en eerbiedigt, wordt van dezelve vertrappt en in den modder gesteld. Liederen van Tongeren, die wy ontmoet hebben, spreken er met walg en verfoeiing van; zy betreuren dat hunne stad tot schuilplaats verstrekt van zulke schandaelgevers. De onbeschaemde kribbelaers dezer schandige bladen zyn genoegzaam bekend; zy worden in Tongeren niet ten onrechte vergeleken by die vergiftige kruipdieren, serpentes genoemd, welke trachten in den doodstrik te geven, nadat gy ze gesnuild, gevoed en in 't leven gehouden hebt»

»Zulke wanspelsels moest men als ware vyanden der vrye drukpers beschouwen, indien zy zich konden verheffen boven het modder, dat zy doorwroeten.»

Ziedaer hoe men in andere steden de tongersche liberale gazetten beoordeelt; ziedaer wat men by onze g-buren denkt over die armzalige schryfvelers die onze stad tot schandale strekken. Zoo de vreemdelingen de denkwyze en den zedelyken toestand der stad Tongeren moesten beoordeelen na de geslachte welke onze liberale drukpers hun geeft, dan zou voorzeker onze oude stad zich niet te verheffen hebben over de faem die zy zou genieten. Gelukkiglyk, eenieder weet dat de tongersche bevolking niets dan verachting gevoelt voor die onbeschaemde schandaelgevers wier buitensporigheden slechts met

walging door onze medeburgers aenzien worden.

Hoe Napoleon er over dacht.

Terwyl men in verschillende steden een onderwijs voor meisjes inricht, waeruit het godsdienstige element verbanen wordt, zou men wel doen zich eens te herinneren, hoe Napoleon I over dit punt dacht. Ziehier een extract uit zyne briefwisseling 15^e deel:

«Wat zal men de jufvrouwen die men te Ecouen onderwyst (een gesticht voor dochters van officieren, door den keizer opgericht), wat zal men de jufvrouwen te Ecouen leeren? Men moet beginnen met haer de godsdienst, in al hare strengheid, in te planten: Ik duld niet de minste verandering op dat punt. De godsdienst is eene belangrijke zaak voor de opvoeding. Zy is, wat men ook zegge of niet, de zekerste waarborg voor de moeders en voor de echtgenooten. Maakt ons vrouwen die gelooven en niet vrouwen die over alles redekavelen en alles willen doorgondren.... Indien de jonge personen, die te Ecouen opgevoed zyn, zich den naam van goede huisvrouwen weten te verwerven, dan ben ik tevreden en myn doel is bereikt...»

Indien Napoleon I in onzen tyd leefde, dan zouden onze grooote liberale bollen hem voor *klerikaal* uitmaken en alles zou gezegd zyn.

De vlaemsche dagbladen deelen een geval mede, dat eilars! maer al te dikwyls in onze geschiedkundige jaarboeken moet aangekeekend worden — namelijk eene valsche getuigenis, omdat men van den heer... (de naam van den heer wordt niet vermeld) genoeg besefte en dat men van den anderen kant den eed zoo gewoon, zoo alledaags maakte, dat hy in de oogen van vele personen geene waarde meer heeft. Ziehier het feit, dat tot strenge les kan dienen van diegenen, welke niet vreezen die plechtige aenroeping te onthouden:

Verledene week heeft zich voor de rechtbank van Brussel een voorsal ontroft, dat ons waerlyk pyn aen het hart deed en sombere bedenkingen in onze ziel deed ontstoen.

Een man stond voor den rechter, onder beschuldiging van valsche getuigenis. Hy bekende het feit en zegde dat hy inderdaad een valschen eed gedaan had, maer dat hy was omgekocht.

Ziehier hoe de zaak was toegegaan: De omkoop was by den armen werkmán gekomen, als getuige in eene zaak, te zynen laste opgeroepen. Hy had hem gezegd dat hy moest zyn getuige zyn, 't is te zeggen dat hy te zynen voordeele spreken moest. De man antwoordt te hem

Allen zagen naer Walther. Deze zeide met eene komisch-eerbiedige hoofdhuizing:

— Allen eerbied voor de huzaren in 't algemeen en voor Barthel in 't byzonder, doch wat is uwe bedoeling? Een hoer is toch niet slechter dan een soldaat en die zoo veel van Neubruch houdt als ik, is er waerlyk geen vreemdeling. My dunkt wy moesten den stryd laten beslechten door de burgemeestersvrouw, die toch de voornaemste der bevallige vrouwen van Neubruch is, en by afwezendheid van haren echtgenoot, de gewichtigste persoon van het dorp.

Dit deed een gelach onder aenwezigen ontstoen en na herhaalde ruggestooten van hare buurvrouwen, bracht de dikke burgemeestersvrouw toch de volgende beslissing uit:

— Wie het eerste komt, gaat vooraf. My dunkt dus, die het eerst den dans besteld heeft, moet het recht hebben dat de muzikanten het eerst op zyne kosten spelen.

— Goed, zeide Walther en knikte de muzikanten toe, terwijl deze, die hem wel lyden mochten, niet talmten om de walsmelodie aen te vangen.

Barthel moest alzoo terugtreden. Hy vloekte by zich zelve en verliet de zaal.

Walther was recht verheugd. Hy meende zyn doel bereikt en Barthel uit het veld geslagen te hebben. In deze gelukkige gemoedstemming ging hy naer Rosa en vroeg haer ten dans. Alles draaide haer voor de oogen toen hy haer aansprak, maer zy kon zyn verzoek toch niet afwijzen en stond dus op. Vrees voor Barthel en vrees om haer eigen geweten te bezwaren, brachten hare ziel in opschudding, doch zy kon hem den dans niet weigeren, want zy wilde hem waarschuwen. Hare hand beefte in de zyne. Ook Walther kon door innerlyke vervoering nauwelyks spreken; het was de eerste keer dat hy met haer dansen

den jongen schoonen man en de meisjes loerden hem van ter zyde aen. Er ontstond door dit alles eene groote stilte in de zaal, ja zelfs de muziek zweeg langer dan gewoonlyk, omdat de knapen vergaten een' nieuwen dans te bestellen.

— Er zyn knechts van het Voorwerk buiten, fluisterde een der knapen Barthel toe. Die kerels snuffelen als doghonden om het huis heen en wachten naer het schynt slechts tot de oprichter ze roept. Gy moogt u wel in acht nemen!

— Och, gy droomt! bromde de huzaar ongehoovig en zag den ander met verbazing aen.

— Het is stellig waar! zeide de eerste. Zy hebben hem by de rivier opgewacht en hunne vuusten ter zynen beschikking gesteld.

— Laet ze komen, bromde Barthel vergramd, ik zal dan echter toch eens zien wie hier baes is. Maer wacht, het wordt nu tyd! Ik zal hem eens vragen wat hy hier te maken heeft, die lafaerd.

Walther, die zynen hoofdvyand niet uit het oog verloor, zag hoe hy snel nog eene duchtige teug nam, klaerblykelyk om daarna eens duchtig, zoo als men zegt, op zynen pool te gaen spelen. Hy trad daerom in 't midden van de zaal en riep:

— Op myne kosten eene wals voor allen! het is altyd zoo plezierig in Neubruch, dat ik er dit gaerne voor over heb.

Allen lachten, en daer de boeren het gaerne zien dat zy iets genieten kunnen op kosten van onzelyk, zoo kwamen zy reeds lustig tot den dans op, toen Barthel zich op eens voor hen stelde:

— Gy domkoppen! merkt gy dan niet dat die bluffer van het roode Voorwerk u voor den gek houdt! Wat u dezen landlooper schenken wil neem ik niet aen. Verstaet gy my? Muzikanten ik raad u dat gy niets van hem aenneemt; op myne kosten speelt gy twee dansen; voor dien kerel van 't Voorwerk zult gy echter geen noot spelen; laet die zyne eigene walsen dansen.